ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 144 ՏԱՄՆԵԻԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Ուրբաթ 11 Օգոստոսի 1895 Ուրբաթ 11 Օգոստոսի ՏԱՄՆԵԻԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 144

Տարին 10 րուբլի, վեց ամիսը 6 րուբլի, երեք ամիսը 3 ր. 50 կ. ամիսը 1 ր., հատը 5 կ.
Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչեւ 2-ը: Յայտարարութիւններն ընդունւում են ամեն լեզուներով Յայտարարութիւնների գնով 2 կ., բեկլամների համար կրկնապատիկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Հայոց խնդիրը լորդերի ժողովում:
Բ. Դուբը և պետութիւնները:
Սպառնալիք Թիւրքիային:
Ք ր ո ն ի կ ո ն.—Թիֆլիսի քաղաքային դպրոցների խնդիրը: Նովոռոսիյսկի հայոց եկեղեցու ծուխերը: Հայր Մարտիրոսեանցի գործը: Արհեստաւորների աշակերտների ուսումնարան: Առեւտրական բիւրո: Թրքական չքաւորներ: Դրամատէրերի ընկերութիւն: Դպրոցների կրակից ապահովութիւն: Ոսկէ և արծաթէ նոր դրամներ: Վազտխից:
Կ. Պոլսի հայ թերթերից:
Մանկիչ Մամբրէի մահուան մանրամասնութիւնները:
Խաչիկ Ոսկանեան:
Դաւառական թատրոն:
Աչխարհի չուրջը ոտով պտտողի դատախազութիւնը:
Նամակ խմբագրութեան:
Քաղաքական. — Պրինց Ֆերդինանդի վերադարձը:
Թառն լուրեր:
Հեռագրեր:
Բանասիրական. — Գիտական չարժում:
Տեղեկատու:
Յայտարարութիւններ:

ՀԱՑՈՑ ԽՆԴԻՐԸ ԼՈՐԴԵՐԻ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

—

Ինչպէս յայտնի է հեռագրից, անգլիական լորդերի ժողովում լորդ Սոլսբըրին յայտնեց, որ հայոց խնդրում նոր մի նիստ ութիւնը հետևելու է լորդ Ռոզբերիի քաղաքականութեան: Այդ մասին «Իչչաերի Գործակալութիւնը» հետևեալ մանրամասնութիւնները է հաղորդում Լորդ Սոլսբըրին ասաց.

«Բ. Դուբը խոստացել է, որ ռեֆորմները կը դրծադրուեն, թէև նա այս բանի համար բաւարար չափով երաշխաւորութիւններ չի ներկայացրել: Ռուսիան և Ֆրանսիան հաւաստիացումներ են տուել, թէ իրենք եռանդով պիտի աջակից լինեն անգլիական կառավարութեան գործողութիւններին: Ոչ ոք Անգլիայից աւելի անկեղծ կերպով չի ցանկանում, որ Օսմանեան կայսրութիւնը կատարեալ պահպանէ իր անկախութիւնը, բայց սուլթանը մեծ սխալ կը գործէր, եթէ հրաժարուի եւրոպական պետութիւնների օգնութիւնից և խորհուրդներից, նրա համար միայն, որ լոկ ձեական կերպով պահպանէ իւր վարկը և դիմադրէ իւր ներքինական իրաւունքների դէմ եղող կարծեցեալ սպառնալիքներին: Եւրոպական պետութիւնները ցանկանում են վերացնել այն անիշխանութիւնն ու քաոսութիւնները, որոնք, չնայելով դաշնագրերին և պետութիւնների տածած համակրանքին, ժամանակով կարող են կործանիչ լինել սուլթանի իշխանութեան համար»:

Բ. ԴՈՒԲՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Վիեննայի «Politische Correspondenz» թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցը գրում է, թէ Թուրքաց կառավարութիւնն հայոց խնդրի մասին Ռուսիային, Ֆրանսիային և Անգլիային իւր պատասխան յայտարարութիւնները տալուց անմիջապէս յետոյ, իւր հաւատարմատարի միջոցով կամեցել է իմանալ, թէ ինչ տպաւորութիւն են թողել այդ բացատրութիւնները դեսպանների վրայ: Բանից երևացել է, որ տպաւորութիւնը շատ վատ է եղել: Մանաւանդ, եթէ հաւատանք «Pol. Corresp.»-ի թղթակցին, այդ բացատրութիւններին մեծ խիստ կերպով վերաբերուել է ռուսաց դեսպանը, ասելով, թէ դրանք չեն կարող ընդունուել Թրքական պաշտօնական չրջաններում: Բ. Դրան առաջարկութիւնների կրած այդ անաջողութիւնը, թղթակցի ասելով, քիչ չէ զարմացրել, որովհետև Բ. Դուբը կարծելիս է եղել, թէ ինքն առանց այն էլ յափտղանց շատ զիջումներ է արել պետութիւններին: Այս անաջողութիւնը, սակայն, ամենևին չի փոխել Թուրքաց կառավարութեան գործողութեան եղանակը, և նա չարունակում է առաջուայ պէս խոյս տալ գործից:

Միւս կողմից «Koelnische Zeitung» թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցն ասում է, որ Բ. Դրան պատասխանը վատ տպաւորութիւն է թողել առանձնապէս բրիտանական դեսպանի վրայ, որը միւսներից աւելի զօրաւոր կերպով և շատ է պնդում այն բանի վրայ, որ Թիւրքիան իրական ապահովութիւններ տայ իւր խոստումների համար — պետութիւնների պահանջած ռեֆորմներն իրագործելու:

Բրիտանական դեսպանի այս պնդումներն այն հետևանքն են ունեցել, որ, «Koelnische Zeitung»-ի ասելով, մի կողմից Ֆրանսիայի և Ռուսիայի ներկայացուցիչների և միւս կողմից Անգլիայի ներկայացուցչի միջև այլ ևս չկայ այն կատարեալ համերաշխութիւնը, որ կար առաջ:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՆ

—

«Koelnische Zeitung»-ի Կ. Պոլսի թղթակիցն ասում է, թէ միակ պետութիւնը, որ սպառնում է Թիւրքիային արտակարգ միջոցներ ձեռք առնելու, դա—Անգլիան է: Այդ նպատակով բրիտանական մի զօրեղ նաւախումբ ատիճանաբար առաջ է չարժւում Եգիպտոսից դէպի հիւսիս և այժմ կազմ ու պատրաստ կանգնած է Բոզրումի մօտ, Զմիւռնիայից մի օրուայ ճանապարհ հեռու:

«Նոր-Դար»-ին օգոստոսի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը ընծայուող են գրւում եւ վճարում են 5 ր. 50 կ.:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Յայտնի են Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան և Թիֆլիսի նահանգի ռուսաց դպրոցների տեսչի միջև ծագած տարաձայնութիւնները քաղաքային դպրոցների մասին, որոնց քաղաքային վարչութիւնը մասնաւոր դպրոցներ էր համարում, իսկ տեսուչը—հասարակական և պահանջում էր, որ այդ դպրոցներն իւր իրաւասութեանն ենթարկուեն: Յայտնի է նմանապէս, որ խնդիրն անցաւ Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան քաղաքային գործերի առեանը, որը ձայների մեծամասնութեամբ խնդիրը վճռեց նահանգի դպրոցների տեսչի օգտին:

Գործը ներկայացած էր ներքին գործերի մինիստրին. վերջինս էլ, լուսաւորութեան մինիստր ղրաֆ Դելիանովի եղրակացութեան համաձայն, հաւանութիւն է տուել նահանգական վարչութեան վճռին, այն է՝ Թիֆլիս քաղաքի հաշուով բացուած դպրոցները մասնաւոր չեն, այլ—հասարակական, ուստի կարգադրուած է, որ այդ դպրոցներն անմիջապէս առնուեն քաղաքային վարչութեան իրաւասութիւնից և յանձնուեն նահանգի ռուսաց դպրոցների վարչութեան իրաւասութեանը:

—

Երէկ հաղորդեցինք, որ Նովոռոսիյսկում հայոց եկեղեցի չինելու համար 900 քառ. սաժէն քաղաքային հող է յատկացուած Ձրիաբար: Նկեղեցու ծրխականները կազմելու են հետևեալ տեղերի հայերը. 1) Նովոռոսիյսկ քաղաքում ապրողները՝ 500 հոգի. 2) երկաթուղու դծի վրայ, «Իուսաց Սառնարդ» ընկերութեան հոզի վրայ, գեմինեի գործարանում ծառայողները՝ 1,000 հոգի 3) Սև ծովի չրջանի միւս տեղերում ապրողները՝ 1,000 հոգի. 4) Անապայի Տեմրիւկ քաղաքում, Կրիմսկայա, Սլաւեանսկայա, Տիտարովսկայա, Վարենիկովսկայա, Նեբերջայեւսկայա և Կուբանի չրջակայ միւս մօտակայ ստանիցաներում ապրողները՝ 1500 հոգի, ընդամենը—մինչև 4,000:

—

Օգոստոսի 9-ին Թիֆլիսի նահանգական դատարանում քննւում էր հայր Մարտիրոսեանցի գործը, որ մեղադրւում էր սուտ մատնութիւն աննման համար: Հայր Մարտիրոսեանցը, թէչնամական յարաբերութիւն ունենալով հոգաբարձու Դէորգ Դաւթեանի հետ, վերջինիս մատնել էր Կովկասի բարձր կառավարութեան առաջ մի գործի մէջ, որի համար պատիժ է սահմանուած օրինագրքի 246-րդ յօդուածով: Քննութիւնը բացայայտեց, որ հայր Մարտիրոսեանի մատնութիւնը սուտ է, ուստի նահանգական դատարանը վճռեց զրկել նրան միքանի իրաւունքներից և դատապարտեց բանտարկութեան 10 ամիս և 20 օր ժամանակով:

—

Վճռուած է նոյն քաղաքում (Կուբանի չրջան) 1896 թուի յունիսի 1-ից արհեստաւորների աշակերտների համար ուսումնարան բանալ առաղձագործական և փականագործական բաժանմունքներով: Այդ բանի համար պետական գանձարանից կը յատկացուի 10,000 ր.:

—

Վարչուի առևտրականները ֆինանսների մինիստրութիւնից իրաւունք են խնդրում մի միջնորդ բիւրո հիմնելու պիւրացնելու համար առևտրական յարաբերութիւնները Միջին Ասիայի ռուսական հողերի և օտարերկրեայ փիրմաների միջև:

—

Դրամատէրերի մի ընկերութիւն է կազմուել, որ կամենում է բացառապէս իւր վրայ առնել Նարզանի հանքային չրի վաճառումն և տարածումն արտասահմանում: Ընկերութիւնը «Չերն. Վեստ.»-ի ասելով, ապահովեցնում է, որ տարեկան կարող է վաճառել մի միլիօն չիշ այդ չրից:

—

Ռուսաց ս. սինոդի դպրոցական խորհուրդը կարգադրել է, որ եկեղեցական-ծխական և դրագիտական դպրոցների չինութիւնները պարտադիր կերպով ապահովեն կրակից:

—

Բարձրագոյն հաստատուած է նոր ոսկէ և արծաթէ դրամների արտաքին տեսքը: այդ դրամների երեսը ներկայացնում է Թագաւոր Կայսրի կիսադէմը, որ նայում է դէպի ձախ և չուրջը մակագրուած է՝ «Божіею милостію Николай II, Императоръ и Само-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԻՏԵԼԻՔԸ ՇՐՋԱԿԱՅՔՈՒՄ

—

Նախնական մարդը և թզուկները. Հրնախօսութեան ցուցմունքները: Անչնութիւն և քնարիք միջոցներ: Ինչի են մարդիկ քնում և դրա պատճառները:

—

Մարդկային ցեղի նախապատմական անցեալը ծածկուած է ամենաթանձր քողով. փորձեր չատ եղան այդ քողը բարձրացնելու, բայց մինչև այժմ հետևանքը չատ մեծ չէ: Սակայն որքան էլ դա աննչան լինի, բայց, և այնպէս Բուչէ դը Պերթի գիւտերից յետոյ անդրպատմական հնախօսութիւնը բաւական առաջադիմել է և արդէն կարելի է ընդհանրապէս ընդծուած համարել մարդկութեան ցեղագրութիւնը՝ մամոնտների ու այրերում ապրող արջերի ժամանակից մինչև մեր օրերը: Հնագիտութեան ներկայացրած մի քանի փաստերից կարելի է ենթադրել, որ ներկայ մարդկութեան նախորդ ցեղերը չատ մանրահասակ են եղել: Այդ հաստատւում է նաև մօտերքս Զուիցերիայում կատարուած պեղումներով՝ Նոֆֆհաուզէնի մօտերքը մարդկային կմախքներ և գործիքներ են գտել: Պեղումներից երևում է, որ այդ տեղը դեռ սառնարանների դարիշրջանում նախնական մարդկանց բնակավայր է եղել, երբ հիւսիսային եղերքուն, այրակնցաղ արջերը և այլ կենդանիներ դոյութիւն ունէին: Նրանք արջերի սառնարանութիւնը գրաւել է նախնական մարդկանց այդտեղ: Նրանց գործիքները դտնուել են պեղումն'ը կատարուած տեղի ամենաստորին խաւերում, որը ծածկուած է կրային զանգուածներով. իսկ դա ապացոյց է, որ չատ և չատ երկար դարեր այդ տեղերն անբնակ են մնացել: Այդ չերտի վերևը դարձեալ մարդկանց հետքեր են մնացել, որ պատկանում են նէօլիտիքական շրջանին, երբ արդէն մարդիկ սովոր են եղել քարերը յղկելու և ոսկրից ու դանազան քարերից գեղարուեստական իրեր չինելու: Այդ միջոցին մարդն արդէն զգաւորաբար սրամտ է դրաղուելիս եղել և ձեռքի տակ ունեցել է տորֆեայ չուն: Որսի կենդանիները գլխաւորապէս եղել են վայրի խոզ, եղջերու, արջ, եղնիկ, նապաստակ և այլն: Այդ հողային չերտից հանել են մարդկային հինգ կմախք, երկուսը տարիքն առած տղամարդ է, երկուսը կին և մինը երեխայ: Կմախքները մեծ սխալ կը գործէին, եթէ հրաժարուի եւրոպական պետութիւնների օգնութիւնից և խորհուրդներից, նրա համար միայն, որ լոկ ձեական կերպով պահպանէ իւր վարկը և դիմադրէ իւր ներքինական իրաւունքների դէմ եղող կարծեցեալ սպառնալիքներին: Եւրոպական պետութիւնները ցանկանում են վերացնել այն անիշխանութիւնն ու քաոսութիւնները, որոնք, չնայելով դաշնագրերին և պետութիւնների տածած համակրանքին, ժամանակով կարող են կործանիչ լինել սուլթանի իշխանութեան համար:

—

Բ. ԴՈՒԲՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Վիեննայի «Politische Correspondenz» թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցը գրում է, թէ Թուրքաց կառավարութիւնն հայոց խնդրի մասին Ռուսիային, Ֆրանսիային և Անգլիային իւր պատասխան յայտարարութիւնները տալուց անմիջապէս յետոյ, իւր հաւատարմատարի միջոցով կամեցել է իմանալ, թէ ինչ տպաւորութիւն են թողել այդ բացատրութիւնները դեսպանների վրայ: Բանից երևացել է, որ տպաւորութիւնը չատ վատ է եղել: Մանաւանդ, եթէ հաւատանք «Pol. Corresp.»-ի թղթակցին, այդ բացատրութիւններին մեծ խիստ կերպով վերաբերուել է ռուսաց դեսպանը, ասելով, թէ դրանք չեն կարող ընդունուել Թրքական պաշտօնական չրջաններում Բ. Դրան առաջարկութիւնների կրած այդ անաջողութիւնը, թղթակցի ասելով, քիչ չէ զարմացրել, որովհետև Բ. Դուբը կարծելիս է եղել, թէ ինքն առանց այն էլ յափտղանց շատ զիջումներ է արել պետութիւններին: Այս անաջողութիւնը, սակայն, ամենևին չի փոխել Թուրքաց կառավարութեան գործողութեան եղանակը, և նա չարունակում է առաջուայ պէս խոյս տալ գործից:

Միւս կողմից «Koelnische Zeitung» թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցն ասում է, որ Բ. Դրան պատասխանը վատ տպաւորութիւն է թողել առանձնապէս բրիտանական դեսպանի վրայ, որը միւսներից աւելի զօրաւոր կերպով և շատ է պնդում այն բանի վրայ, որ Թիւրքիան իրական ապահովութիւններ տայ իւր խոստումների համար — պետութիւնների պահանջած ռեֆորմներն իրագործելու:

Բրիտանական դեսպանի այս պնդումներն այն հետևանքն են ունեցել, որ, «Koelnische Zeitung»-ի ասելով, մի կողմից Ֆրանսիայի և Ռուսիայի ներկայացուցիչների և միւս կողմից Անգլիայի ներկայացուցչի միջև այլ ևս չկայ այն կատարեալ համերաշխութիւնը, որ կար առաջ:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՆ

—

«Koelnische Zeitung»-ի Կ. Պոլսի թղթակիցն ասում է, թէ միակ պետութիւնը, որ սպառնում է Թիւրքիային արտակարգ միջոցներ ձեռք առնելու, դա—Անգլիան է: Այդ նպատակով բրիտանական մի զօրեղ նաւախումբ ատիճանաբար առաջ է չարժւում Եգիպտոսից դէպի հիւսիս և այժմ կազմ ու պատրաստ կանգնած է Բոզրումի մօտ, Զմիւռնիայից մի օրուայ ճանապարհ հեռու:

«Նոր-Դար»-ին օգոստոսի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը ընծայուող են գրւում եւ վճարում են 5 ր. 50 կ.:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Յայտնի են Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան և Թիֆլիսի նահանգի ռուսաց դպրոցների տեսչի միջև ծագած տարաձայնութիւնները քաղաքային դպրոցների մասին, որոնց քաղաքային վարչութիւնը մասնաւոր դպրոցներ էր համարում, իսկ տեսուչը—հասարակական և պահանջում էր, որ այդ դպրոցներն իւր իրաւասութեանն ենթարկուեն: Յայտնի է նմանապէս, որ խնդիրն անցաւ Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան քաղաքային գործերի առեանը, որը ձայների մեծամասնութեամբ խնդիրը վճռեց նահանգի դպրոցների տեսչի օգտին:

Գործը ներկայացած էր ներքին գործերի մինիստրին. վերջինս էլ, լուսաւորութեան մինիստր ղրաֆ Դելիանովի եղրակացութեան համաձայն, հաւանութիւն է տուել նահանգական վարչութեան վճռին, այն է՝ Թիֆլիս քաղաքի հաշուով բացուած դպրոցները մասնաւոր չեն, այլ—հասարակական, ուստի կարգադրուած է, որ այդ դպրոցներն անմիջապէս առնուեն քաղաքային վարչութեան իրաւասութիւնից և յանձնուեն նահանգի ռուսաց դպրոցների վարչութեան իրաւասութեանը:

—

Երէկ հաղորդեցինք, որ Նովոռոսիյսկում հայոց եկեղեցի չինելու համար 900 քառ. սաժէն քաղաքային հող է յատկացուած Ձրիաբար: Նկեղեցու ծրխականները կազմելու են հետևեալ տեղերի հայերը. 1) Նովոռոսիյսկ քաղաքում ապրողները՝ 500 հոգի. 2) երկաթուղու դծի վրայ, «Իուսաց Սառնարդ» ընկերութեան հոզի վրայ, գեմինեի գործարանում ծառայողները՝ 1,000 հոգի 3) Սև ծովի չրջանի միւս տեղերում ապրողները՝ 1,000 հոգի. 4) Անապայի Տեմրիւկ քաղաքում, Կրիմսկայա, Սլաւեանսկայա, Տիտարովսկայա, Վարենիկովսկայա, Նեբերջայեւսկայա և Կուբանի չրջակայ միւս մօտակայ ստանիցաներում ապրողները՝ 1500 հոգի, ընդամենը—մինչև 4,000:

—

Օգոստոսի 9-ին Թիֆլիսի նահանգական դատարանում քննւում էր հայր Մարտիրոսեանցի գործը, որ մեղադրւում էր սուտ մատնութիւն աննման համար: Հայր Մարտիրոսեանցը, թէչնամական յարաբերութիւն ունենալով հոգաբարձու Դէորգ Դաւթեանի հետ, վերջինիս մատնել էր Կովկասի բարձր կառավարութեան առաջ մի գործի մէջ, որի համար պատիժ է սահմանուած օրինագրքի 246-րդ յօդուածով: Քննութիւնը բացայայտեց, որ հայր Մարտիրոսեանի մատնութիւնը սուտ է, ուստի նահանգական դատարանը վճռեց զրկել նրան միքանի իրաւունքներից և դատապարտեց բանտարկութեան 10 ամիս և 20 օր ժամանակով:

—

Վճռուած է նոյն քաղաքում (Կուբանի չրջան) 1896 թուի յունիսի 1-ից արհեստաւորների աշակերտների համար ուսումնարան բանալ առաղձագործական և փականագործական բաժանմունքներով: Այդ բանի համար պետական գանձարանից կը յատկացուի 10,000 ր.:

—

Վարչուի առևտրականները ֆինանսների մինիստրութիւնից իրաւունք են խնդրում մի միջնորդ բիւրո հիմնելու պիւրացնելու համար առևտրական յարաբերութիւնները Միջին Ասիայի ռուսական հողերի և օտարերկրեայ փիրմաների միջև:

—

Դրամատէրերի մի ընկերութիւն է կազմուել, որ կամենում է բացառապէս իւր վրայ առնել Նարզանի հանքային չրի վաճառումն և տարածումն արտասահմանում: Ընկերութիւնը «Չերն. Վեստ.»-ի ասելով, ապահովեցնում է, որ տարեկան կարող է վաճառել մի միլիօն չիշ այդ չրից:

—

Ռուսաց ս. սինոդի դպրոցական խորհուրդը կարգադրել է, որ եկեղեցական-ծխական և դրագիտական դպրոցների չինութիւնները պարտադիր կերպով ապահովեն կրակից:

—

Բարձրագոյն հաստատուած է նոր ոսկէ և արծաթէ դրամների արտաքին տեսքը: այդ դրամների երեսը ներկայացնում է Թագաւոր Կայսրի կիսադէմը, որ նայում է դէպի ձախ և չուրջը մակագրուած է՝ «Божіею милостію Николай II, Императоръ и Само-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԻՏԵԼԻՔԸ ՇՐՋԱԿԱՅՔՈՒՄ

—

Նախնական մարդը և թզուկները. Հրնախօսութեան ցուցմունքները: Անչնութիւն և քնարիք միջոցներ: Ինչի են մարդիկ քնում և դրա պատճառները:

—

Մարդկային ցեղի նախապատմական անցեալը ծածկուած է ամենաթանձր քողով. փորձեր չատ եղան այդ քողը բարձրացնելու, բայց մինչև այժմ հետևանքը չատ մեծ չէ: Սակայն որքան էլ դա աննչան լինի, բայց, և այնպէս Բուչէ դը Պերթի գիւտերից յետոյ անդրպատմական հնախօսութիւնը բաւական առաջադիմել է և արդէն կարելի է ընդհանրապէս ընդծուած համարել մարդկութեան ցեղագրութիւնը՝ մամոնտների ու այրերում ապրող արջերի ժամանակից մինչև մեր օրերը: Հնագիտութեան ներկայացրած մի քանի փաստերից կարելի է ենթադրել, որ ներկայ մարդկութեան նախորդ ցեղերը չատ մանրահասակ են եղել: Այդ հաստատւում է նաև մօտերքս Զուիցերիայում կատարուած պեղումներով՝ Նոֆֆհաուզէնի մօտերքը մարդկային կմախքներ և գործիքներ են գտել: Պեղումներից երևում է, որ այդ տեղը դեռ սառնարանների դարիշրջանում նախնական մարդկանց բնակավայր է եղել, երբ հիւսիսային եղերքուն, այրակնցաղ արջերը և այլ կենդանիներ դոյութիւն ունէին: Նրանք արջերի սառնարանութիւնը գրաւել է նախնական մարդկանց այդտեղ: Նրանց գործիքները դտնուել են պեղումն'ը կատարուած տեղի ամենաստորին խաւերում, որը ծածկուած է կրային զանգուածներով. իսկ դա ապացոյց է, որ չատ և չատ երկար դարեր այդ տեղերն անբնակ են մնացել: Այդ չերտի վերևը դարձեալ մարդկանց հետքեր են մնացել, որ պատկանում են նէօլիտիքական շրջանին, երբ արդէն մարդիկ սովոր են եղել քարերը յղկելու և ոսկրից ու դանազան քարերից գեղարուեստական իրեր չինելու: Այդ միջոցին մարդն արդէն զգաւորաբար սրամտ է դրաղուելիս եղել և ձեռքի տակ ունեցել է տորֆեայ չուն: Որսի կենդանիները գլխաւորապէս եղել են վայրի խոզ, եղջերու, արջ, եղնիկ, նապաստակ և այլն: Այդ հողային չերտից հանել են մարդկային հինգ կմախք, երկուսը տարիքն առած տղամարդ է, երկուսը կին և մինը երեխայ: Կմախքները մեծ սխալ կը գործէին, եթէ հրաժարուի եւրոպական պետութիւնների օգնութիւնից և խորհուրդներից, նրա համար միայն, որ լոկ ձեական կերպով պահպանէ իւր վարկը և դիմադրէ իւր ներքինական իրաւունքների դէմ եղող կարծեցեալ սպառնալիքներին: Եւրոպական պետութիւնները ցանկանում են վերացնել այն անիշխանութիւնն ու քաոսութիւնները, որոնք, չնայելով դաշնագրերին և պետութիւնների տածած համակրանքին, ժամանակով կարող են կործանիչ լինել սուլթանի իշխանութեան համար:

—

Բ. ԴՈՒԲՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Վիեննայի «Politische Correspondenz» թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցը գրում է, թէ Թուրքաց կառավարութիւնն հայոց խնդրի մասին Ռուսիային, Ֆրանսիային և Անգլիային իւր պատասխան յայտարարութիւնները տալուց անմիջապէս յետոյ, իւր հաւատարմատարի միջոցով կամեցել է իմանալ, թէ ինչ տպաւորութիւն են թողել այդ բացատրութիւնները դեսպանների վրայ: Բանից երևացել է, որ տպաւորութիւնը չատ վատ է եղել: Մանաւանդ, եթէ հաւատանք «Pol. Corresp.»-ի թղթակցին, այդ բացատրութիւններին մեծ խիստ կերպով վերաբերուել է ռուսաց դեսպանը, ասելով, թէ դրանք չեն կարող ընդունուել Թրքական պաշտօնական չրջաններում Բ. Դրան առաջարկութիւնների կրած այդ անաջողութիւնը, թղթակցի ասելով, քիչ չէ զարմացրել, որովհետև Բ. Դուբը կարծելիս է եղել, թէ ինքն առանց այն էլ յափտղանց շատ զիջումներ է արել պետութիւններին: Այս անաջողութիւնը, սակայն, ամենևին չի փոխել Թուրքաց կառավարութեան գործողութեան եղանակը, և նա չարունակում է առաջուայ պէս խոյս տալ գործից:

Միւս կողմից «Koelnische Zeitung» թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցն ասում է, որ Բ. Դրան պատասխանը վատ տպաւորութիւն է թողել առանձնապէս բրիտանական դեսպանի վրայ, որը միւսներից աւելի զօրաւոր կերպով և շատ է պնդում այն բանի վրայ, որ Թիւրքիան իրական ապահովութիւններ տայ իւր խոստումների համար — պետութիւնների պահանջած ռեֆորմներն իրագործելու:

Բրիտանական դեսպանի այս պնդումներն այն հետևանքն են ունեցել, որ, «Koelnische Zeitung»-ի ասելով, մի կողմից Ֆրանսիայի և Ռուսիայի ներկայացուցիչների և միւս կողմից Անգլիայի ներկայացուցչի միջև այլ ևս չկայ այն կատարեալ համերաշխութիւնը, որ կար առաջ:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՆ

—

«Koelnische Zeitung»-ի Կ. Պոլսի թղթակիցն ասում է, թէ միակ պետութիւնը, որ սպառնում է Թիւրքիային արտակարգ միջոցներ ձեռք առնելու, դա—Անգլիան է: Այդ նպատակով բրիտանական մի զօրեղ նաւախումբ ատիճանաբար առաջ է չարժւում Եգիպտոսից դէպի հիւսիս և այժմ կազմ ու պատրաստ կանգնած է Բոզրումի մօտ, Զմիւռնիայից մի օրուայ ճանապարհ հեռու:

«Նոր-Դար»-ին օգոստոսի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը ընծայուող են գրւում եւ վճարում են 5 ր. 50 կ.:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Յայտնի են Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան և Թիֆլիսի նահանգի ռուսաց դպրոցների տեսչի միջև ծագած տարաձայնութիւնները քաղաքային դպրոցների մասին, որոնց քաղաքային վարչութիւնը մասնաւոր դպրոցներ էր համարում, իսկ տեսուչը—հասարակական և պահանջում էր, որ այդ դպրոցներն իւր իրաւասութեանն ենթարկուեն: Յայտնի է նմանապէս, որ խնդիրն անցաւ Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան քաղաքային գործերի առեանը, որը ձայների մեծամասնութեամբ խնդիրը վճռեց նահանգի դպրոցների տեսչի օգտին:

Գործը ներկայացած էր ներքին գործերի մինիստրին. վերջինս էլ, լուսաւորութեան մինիստր ղրաֆ Դելիանովի եղրակացութեան համաձայն, հաւանութիւն է տուել նահանգական վարչութեան վճռին, այն է՝ Թիֆլիս քաղաքի հաշուով բացուած դպրոցները մասնաւոր չեն, այլ—հասարակական, ուստի կարգադրուած է, որ այդ դպրոցներն անմիջապէս առնուեն քաղաքային վարչութեան իրաւասութիւնից և յանձնուեն նահանգի ռուսաց դպրոցների վարչութեան իրաւասութեանը:

—

Երէկ հաղորդեցինք, որ Նովոռոսիյսկում հայոց եկեղեցի չինելու համար 900 քառ. սաժէն քաղաքային հող է յատկացուած Ձրիաբար: Նկեղեցու ծրխականները կազմելու են հետևեալ տեղերի հայերը. 1) Նովոռոսիյսկ քաղաքում ապրողները՝ 500 հոգի. 2) երկաթուղու դծի վրայ, «Իուսաց Սառնարդ» ընկերութեան հոզի վրայ, գեմինեի գործարանում ծառայողները՝ 1,000 հոգի 3) Սև ծովի չրջանի միւս տեղերում ապրողները՝ 1,000 հոգի. 4) Անապայի Տեմրիւկ քաղաքում, Կրիմսկայա, Սլաւեանսկայա, Տիտարովսկայա, Վարենիկովսկայա, Նեբերջայեւսկայա և Կուբանի չրջակայ միւս մօտակայ ստանիցաներում ապրողները՝ 1500 հոգի, ընդամենը—մինչև 4,000:

—

Օգոստոսի 9-ին Թիֆլիսի նահանգական դատարանում քննւում էր հայր Մարտիրոսեանցի գործը, որ մեղադրւում էր սուտ մատնութիւն աննման համար: Հայր Մարտիրոսեանցը, թէչնամական յարաբերութիւն ունենալով հոգաբարձու Դէորգ Դաւթեանի հետ, վերջինիս մատնել էր Կովկասի բարձր կառավարութեան առաջ մի գործի մէջ, որի համար պատիժ է սահմանուած օրինագրքի 246-րդ յօդուածով: Քննութիւնը բացայայտեց, որ հայր Մարտիրոսեանի մատնութիւնը սուտ է, ուստի նահանգական դատարանը վճռեց զրկել նրան միքանի իրաւունքներից և դատապարտեց բանտարկութեան 10 ամիս և 20 օր ժամանակով:

—

Վճռուած է նոյն քաղաքում (Կուբանի չրջան) 1896 թուի յունիսի 1-ից արհեստաւորների աշակերտների համար ուսումնարան բանալ առաղձագործական և փականագործական բաժանմունքներով: Այդ բանի համար պետական գանձարանից կը յատկացուի 10,000 ր.:

—

Վարչուի առևտրականները ֆինանսների մինիստրութիւնից իրաւունք են խնդրում մի միջնորդ բիւրո հիմնելու պիւրացնելու համար առևտրական յարաբերութիւնները Միջին Ասիայի ռուսական հողերի և օտարերկրեայ փիրմաների միջև:

—

Դրամատէրերի մի ընկերութիւն է կազմուել, որ կամենում է բացառապէս իւր վրայ առնել Նարզանի հանքային չրի վաճառումն և տարածումն արտասահմանում: Ընկերութիւնը «Չերն. Վեստ.»-ի ասելով, ապահովեցնում է, որ տարեկան կարող է վաճառել մի միլիօն չիշ այդ չրից:

—

Ռուսաց ս. սինոդի դպրոցական խորհուրդը կարգադրել է, որ եկեղեցական-ծխական և դրագիտական դպրոցների չինութիւնները պարտադիր կերպով ապահովեն կրակից:

—

Բարձրագոյն հաստատուած է նոր ոսկէ և արծաթէ դրամների արտաքին տեսքը: այդ դրամների երեսը ներկայացնում է Թագաւոր Կայսրի կիսադէմը, որ նայում է դէպի ձախ և չուրջը մակագրուած է՝ «Божіею милостію Николай II, Императоръ и Само-

держецъ Всероссійскій». միւս երեսին փորագրուած է պետական գիրքը, գրամի արժողութիւնը և կորուած լինելու տարեթիւը։

—

ՂԱԶԱԽԻՑ.—Անցեալ օրերում դիչերը մտել են տեղիս քաղաքային ուսումնարանի սենեակներից մինը, կոտրել են մի անտուկ և տարել են մի քանի իրեր։ Ղազախում խոչոր գողութիւնները վերացել են մի առ ժամանակ. գաւառապետը չորս ամսով հեռացել է գաւառից, իսկ նրա գործերը կատարում է նրա օգնական Սոլոմոն բէգը։ Լսում ենք, որ Ղազախի վարչական մասը ամսոյս 15-ին Դիլիջանից Ղազախ է վերադառնում։

Կ. ՊՈԼՍԻ ՀԱՑ ԹԻՐԹԵՐԻՑ

—

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, Քաղաքական Ժողովոյ որոշմամբ, յորդորանաց և քաջալերութեան գիր մը ուղղած է Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան, որ ժամանակէ մը ի վեր գործել։

—Տ. Կիրակոս եպիսկոպոս, որ Մկրտիչ Կաթողիկոսի մահէն ի վեր կաթողիկոսական փոխանորդութեան պաշտօն կը վարէր, հեռագիր մը ուղղելով առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ըսած է թէ Կիլիկիոյ ամբողջ ժողովուրդը լրագրաց մէջ կարդացած ըլլալով որ դիտաւորութիւն կայ Կիլիկիոյ նորընտիր կաթողիկոս Ամեն. Տ. Գրիգորիս Սրբազանի օծումը Կ. Պոլսոյ մէջ կատարել, խնդրած է Ս. Պատրիարքէն որ Կաթողիկոսին օծումը Սիսի մէջ կատարուի և միանգամայն Նորընտիր Կաթողիկոսը չուտով ճամբայ ելնէ իր աթոռն, ուր բոլոր ժողովուրդն անձկութեամբ կը սպասէ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն անմիջապէս հեռագրով պատասխանեց թէ նորընտիր Կաթողիկոսին օծումը Սիսի մէջ տեղի պիտի ունենայ, որուն համար պէտք է որ ժողովուրդն ապահով ըլլայ և թէ Ն. Սրբազնութիւն քիչ օրէն ճամբայ կելլէ Կ. Պոլսէն։

Առանաէն, Մալաթիայէն, Այնթապէն, Մարաչէն, Հաճընէն և Կիլիկիոյ միւս բոլոր թեմերէն հեռագրեր հասած են ի Պատրիարքարան, որք կը յայտարարեն թէ այդ տեղերու ժողովուրդը Ամեն. Տ. Գրիգորիս Սրբազանէ զատ ուրիչ Կաթողիկոս չեն ուզեր ճանչնալ և չեն ճանչնար։

—Աղէքսանդրիայէնակ ազգայիններէն Վսեմ. Աբրահամ-Բարթող պէյի դուստրը՝ օրիորդ Ռոզա, անցեալ տարի Ա-

---

ՄԱՏՆԻՋ ՄԱՄԲՐԷԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—

Շաբաթէն կիրակի լուսնալու գիչերը (յուլիսի 22—23-ին) ժամի 7-ին ոճիր մը գործուեցաւ Իսկիւտարի Պէյլէրպէյլու պարտէզին մէջ։

Դիչերը պարտէզին թատրոնին մէջ Մնակեան էֆէնտիի խումբը կընկերակայցնէր «Լուժի գաղը» թատերգութիւնը։ Խաղը աւարտած էր և հանդիսականք դուրս կելլէին, որոց մէջ կար Մամբրէ (նախկին վարդապետ) կամ Ալիքսան էֆէնտի, որ իր տունը կերթար, երբ պարտէզին այն դրան մօտ հասաւ, որ Պալաճան փողոցը կելլէ, անծանօթ անձ մը բզկտելէր մը պարպեց վրան և Մամբրէ էֆէնտի վիրաւորուեցաւ գնդակին կողոսկրներուն մէջը մխուելովը։ Երկրորդ հարուած մալ պարպուեցաւ և վիրաւորուեցաւ Գալաթիոյ մաքսատան քարտուղարներէն Էմիլ պէյ, որ նոյն պահուն Մամբրէ էֆէնտիի քովէն կանցնէր. Էմիլ պէյ ալ կռնակէն վիրաւորուեցաւ։

Թատրոնէն ելնող այր, կին ու տղայ, որոց թիւն հարիւրէ աւելի էր, հրազէնին պայթիւնն իմանալով, ահ ու դողի մատնուեցաւ և զիրար տռնակոխ ընելու աստիճան սկսան ետ ետ փախչիլ. ոճրին հեղինակը, որ պարտէզին խիտ առ խիտ գտնուած խոտերուն մէջ պահուելով հրազէնը պարպած էր, խառնաչփոթութենէն օգուտ քաղելով փախաւ։

Տեղւոյն ոստիկանապետ Խամիլ էֆէնտի անմիջապէս ոճրին վայրը փութաց և հեղինակը ձերբակալելու համար հարկ եղած հրահանգներ տալով բազմաթիւ ոստիկաններ ղրկեց ամեն կողմ։ Վիրաւորեալ Մամբրէ էֆէնտի իր առունը տարուեցաւ, որ մօտ էր։ Վիճակը ծանր է, որովհետև վէրքը երիկամունքին վրայ կը գտնուի. արդէն մարմնոյն մէկ կողմն ալ անդամալուծուէր է։ Միւս վիրաւորեալը Էմիլ պէյ, տարուեցաւ այն տունն, ուր իրեն հիւր կը գտնուէր։ Զինուորական բժիչկ հարիւրապետ Յակոբ էֆէնտի Տէօքմէճեան կոչուելով անմիջապէս հարկ եղած

կենալը, երկրորդին պէտք է խոյս տալ ուղղի մէջ արեան հաւաքման, երրորդին դեղ կարող է լինել ննջարանում վառարան չվառելը, քնելիս տաք վերմակ չծածկելը, պառկած գիրք կարդալու սովորութիւնը թողնելը, գիչերը որևէ լոյսից հեռու մնալը, բայ օդի մէջ չարժումներ գործելը, ֆիզիքական վարք ինչ յոգնածութիւնը և այլն։

Ուրիչ բան է, երբ անքնութիւնն առաջանում է հոգսերից, վշից, յուզումից, խիստ զգացումներից և այլն։ Նաև անգամ բժիչկները խորհուրդ են տալիս այդպիսիներին հանգիստ մնալ, չյուզուել, չմտածել։ Բայց կարելի է այդ, կամ չասէրը կարող են իրենց զսպել, կամքի մի այդպիսի զօրեղ ոյժ առաջ բերել։

Թեթև անքնութեան դէպքերում, երբ դա կախուած չէ լինում ֆիզիքական կամ մտաւոր խոր արմատ ձգած պատճառներից, կարելի է խորհուրդ տալ գործածելու մի բաժակ փունջ կամ լաւ գարեջուր, չափաւոր սպիրտ, տաք վաննա, քնելուց առաջ մի գդալ մեղր ուտել։ Վերջին երկու միջոցներն աւելի կանանց և պատանիների համար օգտակար կարող են լինել։ Բայց այս ամենից կան նաև ուրիչ բացմաթիւ

դարմաններն ըրաւ, սակայն երկուքին ալ կեանքը վտանգի մէջ է։

Թ. Հաֆֆէմ կըսէ թէ արձակուած գնդակին միակ նչանակէտը Մամբրէ էֆէնտին էր։

Երէկ (յուլիսի 23-ին) առաւօտ իբրև կասկածելի մէկ քանի մարդեր ձերբակալուելով Իսկիւտարի կառավարչութեան պահպանատունը տարուեցան։

Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Նազմ փաշա ոճիրն իմանալով պաշտօնեաներ ղրկեց Իսկիւտար՝ քննութիւն կատարելու համար։

Երէկ (յուլիսի 23-ին) Ոստիկանութեան Դրան բժիչկներէն Սիմոն ու Ձօրձի պէյերը գացին և քննեցին վիրաւորեալները։

Ոճրին հեղինակը տակաւին ձեռք անցուած չէ։

Կը լսենք թէ Մամբրէ էֆէնտի, այս դիչեր յուլիս 26-ին ժամը 7-ին մեռաւ է, առած վէրքին պատճառաւ բաւական տառապելէ ետքը։ Խորհուրդ կար բժիչկաց մէջ զինքն այսօր յուլիսի 27-ին փոխադրելու Սկիւտարի հիւանդանոցն և հոն վիրաբուժական կարևոր գործողութիւն մը իր վրայ կատարելու, բայց վէրքին գործած աւերումներն արգիլք եղան այս խորհուրդին գործադրութեան։ Ինչպէս յայտնի է գնտակը մասամբ խորտակուած էր ողնայարի սիւնը, ծակած էր երիկամունքը, և կողաչարին մէջ մխուած, այնպէս որ արդէն իսկ դժուարամիզութեան մատնուած էր վիրաւորեալը, և եթէ ապրէր՝ դատապարտուած էր անդամալուծութեան և սպիտակամիզութեամբ հիւծմանն։ Այս տխուր բանական հանգամանաց մէջ, բժչկական կարծիքն էր թէ մահն ազատում մը եղած էր վիրաւորելոյն տառապանաց։

Վախճանեալը կը թողու մայր մը և երկք քոյրեր որոց մին ամուսնացեալ։ Ինք տակաւին երիտասարդ, ֆիզիքապէս չատ առողջ և լաւ կազմուած մը ունէր։

«Արեւելք»

ԹԱՋԻԿ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

—

Ամերիկեան թերթերը կը թանուցանեն թէ «Տոմս Քրիստափոր Ոսկանեան» (Թաչիկ Ոսկանեան) Պրուքլինի մէջ մեռեր է 77 տարեկան։

Հանգուցեալը 1818-ին ծնած էր ի Պոլիս. նախ սկսաւ հայերէն սովրիլ, յետոյ թուրքերէն և արդի յունարէնը, յաւուկ դասատուներով։ Ցետոյ որոշեց անգլիերէն ալ սորվիլ, և այդ նպատակով յաճախեց ամերիկեան միսիոնարներուն, որոնք նոր սկսած էին Թուրքիա մտնել։

1835-ին Նիւ-Յորք գնաց և այդ քաղքին համալսարանը ուսանող եղաւ։ Սակայն առողջական խարխուլ վիճակը պարտաւորեց զինքը՝ հրաժարիլ ուսումնարէն։ Մտաւ Չարլսթոնէն Զինչինաթիի երկաթուղիի գծին երկրաչափութիւն մէջ։ 1841-ին Պոլիս վերադարձաւ և հիմնեց Ազգայոյզ Բիւզանդեան հայերէն թերթը։

Ֆեբհի փաշային քարտուղարը եղաւ 1843-ին. միևնոյն ժամանակ կը թղթակցէր եւրոպական և ամերիկեան բազմաթիւ թերթերու։ Ցետոյ դրեց երգիծաբանական քանի մը գործեր, Ափոլէ, Վէբսթէր, Պոլէ, թարգմանեց նաև Բոլէի Գողոնչները։

Լոնդոն գնաց 1853-ին հիմնելու համար արևելեան միւզէ մը, բայց այդ ձեռնարկը անյաջող եղաւ. Նիւ-Եորք վերադառնալով, օսմ. հիւպատոս անուանուեցաւ 1867-ին, և այդ պաշտօնը պահեց մինչև 1874։

Ֆրանսական թերթերը արտատպած են սոյն ծանօթագրութիւնները։ Քառորդ դար առաջ Խաչիկ Ոսկանեան Պոլիս այցելեց ուր բաւական ժամանակ մնալէ յետոյ Միացեալ-Նահանգները վերադարձաւ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ.

—

III.

Պ. Էմին Տէր-Գրիգորեանի «Բարեգործութեան դիմակի տակ» խաղերկի գաղափարն է՝ հարուածել այն վայելատուներին, որոնք իրենց չարագործութիւնները ու կեղեքումները ուզում են ծածկել տրտաքին բարեգործութիւններով։ Նրանց համար աղքատ գիւղացիների լացն ու կոծը լոկ ծլվլոցներ են, որոնք Կեղեքեանի համար ոչ մի նչանակութիւն չունեին և նա այս ուրացն հատատութեան միքանի հարիւրներ նուիրելով, ձգտում է փառաբանուել։ Դրա հետ մի անամօթ մարդու տիպ է ծամառովը, որը իւր անասնական տիրիններին գոհացում տալու համար աչխատում է ամուսնանալ իրենից զզուող մի օրիորդի հետ։ Նրա համոզմունքն է՝ գրաւել այդ օրիորդին, թէև ինքը նրա աչքում բոլորովին զզուելի է. նրա համար նչանակութիւն չունի ոչ օրիորդի կեանքը և ոչ նրա համաձայնութիւնն ու սէրը, այլ նրա գլխում մի միտք է սեեռուած թէ իւր փողերով կարող է ժամանակի

*) Տես «Նոր-Դար» № 143.

Այժմ մի նոր թէօրիա են առաջարկում քնելու պատճառները բացատրելու համար։ Լիոնի պրոֆեսոր Լեվինը և Պարիզի դոկտոր Տիւվալը, հիմնուելով Ռամոնկայելի գիւտերի վրայ, կարծում են, որ մեր նեարդային վանդակների իրար հետ ունեցած հաղորդակցութեան ընդհատուելու հետևանք է դա։ Պէտք է ասել, որ առաջները կարծում էին, թէ մեր նեարդային վանդակները, մանաւանդ ուղղի վանդակները իրար հետ միացած են իրենց երկարաւուն մասով, պոչիկներով, որով և ընդարձակ ցանց են կազմում։ Սակայն վերոյիչեալ ուրիչ գիտնականներ ապացուցին, որ վանդակների այդ պոչիկները բոլորովին իրար կպած չեն և նրանց մէջ դատարկ տեղ կայ։ Այժմ Լեվինն ու Տիւվալը ապացուցանում են, որ այդ վանդակների պոչիկները երկարելու և կծկուելու յատկութիւն են ստանում զանազան պատճառների ազդեցութիւնից։ Երբ որ նրանք երկարում են, միանում են իրար հետ, ուստի և նրանց մէջ անընդհատ հաղորդակցութիւն է սկսւում, իսկ երբ կծկւում են, այդ կապը կորչում է, նրանք անջատւում են իրարից, հաղորդակցութիւնը դադարում

կով յաճախեց ամերիկեան միսիոնարներուն, որոնք նոր սկսած էին Թուրքիա մտնել։

1835-ին Նիւ-Եորք գնաց և այդ քաղքին համալսարանը ուսանող եղաւ։ Սակայն առողջական խարխուլ վիճակը պարտաւորեց զինքը՝ հրաժարիլ ուսումնարէն։ Մտաւ Չարլսթոնէն Զինչինաթիի երկաթուղիի գծին երկրաչափութիւն մէջ։ 1841-ին Պոլիս վերադարձաւ և հիմնեց Ազգայոյզ Բիւզանդեան հայերէն թերթը։

Ֆեբհի փաշային քարտուղարը եղաւ 1843-ին. միևնոյն ժամանակ կը թղթակցէր եւրոպական և ամերիկեան բազմաթիւ թերթերու։ Ցետոյ գրեց երգիծաբանական քանի մը գործեր, Ափոլէ, Վէբսթէր, Պոլէ, թարգմանեց նաև Բոլէի Գողոնչները։

Լոնդոն գնաց 1853-ին հիմնելու համար արևելեան միւզէ մը, բայց այդ ձեռնարկը անյաջող եղաւ. Նիւ-Եորք վերադառնալով, օսմ. հիւպատոս անուանուեցաւ 1867-ին, և այդ պաշտօնը պահեց մինչև 1874։

Ֆրանսական թերթերը արտատպած են սոյն ծանօթագրութիւնները։ Քառորդ դար առաջ Խաչիկ Ոսկանեան Պոլիս այցելեց ուր բաւական ժամանակ մնալէ յետոյ Միացեալ-Նահանգները վերադարձաւ։

ընթացքում ամեն սիրտ էլ գրաւել։ Ուստի և նա օգտւում է Կեղեքեանի հարչիներից և նրան ստիպում է բռնութեամբ տալ այդ աղջիկը իւր նման մի անասունի, որ մինչև անգամ իւր աչքով տեսնում է օրիորդին համբուրելիս իւր ընտրածի հետ, բայց և այնպէս իւրկոյն և եթ առաջարկում է իւր թևը և տանում եկեղեցի պսակուելու։ Կեղեքեանի պէս մարդիկ սակաւ են պատահում կեանքում, մինչդեռ ծամառովի պէսները լինում են շատ և շատ իւրաքանչիւր քայլափոխում։ Մեր ժողովրդի մէջ ամուսնացողների մեծամասնութիւնը դեռ ևս այդպէս է մտածում և նչանակութիւն չի տալիս աղջկայ սրտին։ Հեղինէն ուսեալ և ինոյն ժամանակ բարոյական կրթութեամբ աղջիկ է, միայն իբրև տիպ մի քիչ պակասաւոր է. նա սաստիկ կըսուում է իւր հօր հետ, սակայն այդ կռիւը յանկարծակի կամ աննկատելի նախապատրաստութեամբ է պայթում. անհրաժեչտ էր նրա հոգեկան տանջանքները գոնէ մի երկու երես մենախօսութեամբ ժողովրդի առաջ բանալ և ազգային գործունէութեան վիճակը դնել։ Նա բաւականաչափ չէ պատկերանում հանդիսականների առաջ։ Ցրդեղ երևոյթ է նրա համբուրուիլը Ռուբենի հետ, այն էլ պակիից մի կէս ժամ առաջ, որովհետև այդ մի սևգիծ է ձգում մի հայ օրիորդի վրայ և ծամառովին չափազանց լրբը մարդ է դարձնում, որ այդ համբոյրին նչանակութիւն չի տալիս և էլի ուզում է Հեղինէին կին ունենալ։ Աւելի լաւ կլինէր, եթէ Հեղինէն անմտութեամբ հնազանդուելով հօր կամքին, գնար եկեղեցի և ինչպէս ինքը վճռել էր, յանկարծ թողնէր ծամառովին և Ռուբենի ձեռքը բռնէր ու պսակուէր։

Իսկ Ռուբենը պէտք է եկեղեցի գար ոչ թէ Հեղինէի զրկմամբ, այլ ուրիչով վերջին անգամ նայել իւր սիրածին և յետոյ գնալ մեռնելու։ Ահա այդ ժամանակ Հեղինէն յանկարծակի ոգևորուելով, կզգար որ ինքը ազատ է Աստուծոյ առջև մեղքից և հայրական հակառակարանական բռնութիւններից և յուզուելով կբռնէր Ռուբենի ձեռքը. Ռուբենն էլ կվճռէր քահանային պսակի իրենց։ Աւելացնենք և այս, որ բոլոր պարզաբանքները կամ երկրորդական դէպքերն ու խօսակցութիւններն պէտք է ծառային գլխաւոր տիպերի պայծառ պատկերացման, որով միայն կարող էր Հեղինէն իւր ամբողջ բնաւորութեամբ հասկանալի դառնալ և մի իսկական հայ օրիորդ լինել։ Այս բոլորն այսպէս

է, որով դադարում է նաև մեր նեարդային գործունէութիւնը և նեարդային զգայնութիւնը, այսինքն քնելու դրութիւնն է առաջանում, որի միջոցին դադարում է նաև ուղղի վանդակների գործունէութիւնը։

Այս բացատրութիւնը միքանի գիտական թերթեր անհաւանական չեն համարում. դա մասամբ բացատրում է նաև կենդանական աչխարհում երևան եկող միքանի երևոյթներով։ Այսպէս, օրինակ, ատորին կարդի միավանդակ կենդանիները, ինչպէս և ամէօբանները, ընդունակութիւն ունին որոշ կողմի վրայ երկարելու և կծկուելու։ Բացի դրանից, այս թէօրիայով չէ ժըխտւում նաև վերևում յիչուած քիմիական ենթադրութիւնը, որովհետև նեարդային վանդակների կծկումը, որի քուն է առաջանում, կարելի է դարձեալ բացատրել նրանով, որ դիակ յադեոնում են թունաւոր նիւթերով, որոնք առաջ են գալիս նեարդային անկուածի երկարատև գործունէութենից։

Հրատ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչո՞ւ համար Ռուսաստանի հայ գաղթականները ամերիկահայ գաղութներում չեն ստանում հայրենասիրական դաստիարակություն

Ամերիկահայ գաղութներում ապրող հայերի մեծ մասը Ռուսաստանի հայ գաղթականներն են, որոնք ամերիկյան հողի վրա ոտք դնելուց հետո ամենից առաջ ձգտում են ամերիկացնել իրենց զավակներին, ուղարկում են ամերիկյան դպրոցներ, որտեղ նրանք ստանում են ամերիկյան դաստիարակություն, ամերիկյան ոգով են դաստիարակվում, ամերիկյան կրթություն են ստանում, ամերիկյան կյանքին են պատրաստվում։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ դպրոցներ չկան, հայ ուսուցիչներ չկան, հայ դաստիարակություն չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գրականություն չկա, հայ գրքեր չկան, հայ թերթեր չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ կյանք չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ ոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ հոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ սիրտ չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։

Ինչո՞ւ համար Ռուսաստանի հայ գաղթականները ամերիկահայ գաղութներում չեն ստանում հայրենասիրական դաստիարակություն

Ամերիկահայ գաղութներում ապրող հայերի մեծ մասը Ռուսաստանի հայ գաղթականներն են, որոնք ամերիկյան հողի վրա ոտք դնելուց հետո ամենից առաջ ձգտում են ամերիկացնել իրենց զավակներին, ուղարկում են ամերիկյան դպրոցներ, որտեղ նրանք ստանում են ամերիկյան դաստիարակություն, ամերիկյան ոգով են դաստիարակվում, ամերիկյան կրթություն են ստանում, ամերիկյան կյանքին են պատրաստվում։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ դպրոցներ չկան, հայ ուսուցիչներ չկան, հայ դաստիարակություն չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գրականություն չկա, հայ գրքեր չկան, հայ թերթեր չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ կյանք չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ ոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ հոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ սիրտ չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։

Ինչո՞ւ համար Ռուսաստանի հայ գաղթականները ամերիկահայ գաղութներում չեն ստանում հայրենասիրական դաստիարակություն

Ամերիկահայ գաղութներում ապրող հայերի մեծ մասը Ռուսաստանի հայ գաղթականներն են, որոնք ամերիկյան հողի վրա ոտք դնելուց հետո ամենից առաջ ձգտում են ամերիկացնել իրենց զավակներին, ուղարկում են ամերիկյան դպրոցներ, որտեղ նրանք ստանում են ամերիկյան դաստիարակություն, ամերիկյան ոգով են դաստիարակվում, ամերիկյան կրթություն են ստանում, ամերիկյան կյանքին են պատրաստվում։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ դպրոցներ չկան, հայ ուսուցիչներ չկան, հայ դաստիարակություն չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գրականություն չկա, հայ գրքեր չկան, հայ թերթեր չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ կյանք չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ ոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ հոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ սիրտ չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։

Ինչո՞ւ համար Ռուսաստանի հայ գաղթականները ամերիկահայ գաղութներում չեն ստանում հայրենասիրական դաստիարակություն

Ամերիկահայ գաղութներում ապրող հայերի մեծ մասը Ռուսաստանի հայ գաղթականներն են, որոնք ամերիկյան հողի վրա ոտք դնելուց հետո ամենից առաջ ձգտում են ամերիկացնել իրենց զավակներին, ուղարկում են ամերիկյան դպրոցներ, որտեղ նրանք ստանում են ամերիկյան դաստիարակություն, ամերիկյան ոգով են դաստիարակվում, ամերիկյան կրթություն են ստանում, ամերիկյան կյանքին են պատրաստվում։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ դպրոցներ չկան, հայ ուսուցիչներ չկան, հայ դաստիարակություն չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գրականություն չկա, հայ գրքեր չկան, հայ թերթեր չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ կյանք չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ ոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ հոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ սիրտ չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։

Ինչո՞ւ համար Ռուսաստանի հայ գաղթականները ամերիկահայ գաղութներում չեն ստանում հայրենասիրական դաստիարակություն

Ամերիկահայ գաղութներում ապրող հայերի մեծ մասը Ռուսաստանի հայ գաղթականներն են, որոնք ամերիկյան հողի վրա ոտք դնելուց հետո ամենից առաջ ձգտում են ամերիկացնել իրենց զավակներին, ուղարկում են ամերիկյան դպրոցներ, որտեղ նրանք ստանում են ամերիկյան դաստիարակություն, ամերիկյան ոգով են դաստիարակվում, ամերիկյան կրթություն են ստանում, ամերիկյան կյանքին են պատրաստվում։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ դպրոցներ չկան, հայ ուսուցիչներ չկան, հայ դաստիարակություն չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գրականություն չկա, հայ գրքեր չկան, հայ թերթեր չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ կյանք չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ ոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ հոգի չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ սիրտ չկա։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։ Ամերիկահայ գաղութներում հայ գաղութներ չկան։

քերը չալուած էին պլատի առաջ, երկաթուղու կայարանում և փողոցներում, Բոլոր լուսամուտներն ու պատշգամբները լցուած էին հանդիսատեսներով. Բազաքը տօնական տեսք էր ընծայել. տները զարդարուած էին դրօշակներով, փողոցները—յաղթական կամարներով. Ժամը 5½-ին երկաթուղու կայարանն արդէն լցուած էր հասարակութեամբ. Առաջին կարգում կանգնած էին բոլոր պատուելիների հոգևորականութեան ներկայացուցիչները և զինուորական մինիստրն ատգ-սպաների հետ. Օրթոդոքս հոգևորականութեանը գլուխ էր անցած Դրիդորիյ միտրապոլիտը. Բացի դրանից, ներկայ էին մինիստրները, բազմաթիւ պատգամաւորներ, որոնց գլուխ էր անցած պատգամաւորների ժողովի նախագահ Տոդրովը. Այստեղ էին և Պետերբուրգից վերադարձած պատգամաւորութեան անդամները, քաղաքի ներկայացուցիչներն, գաւառներից եկած զանազան պատգամաւորութիւնները, քաղաքական գործիչներ և չատ կանայք.

Գնացքը հասաւ երեկոյեան ժամը 6½-ին. Հենց որ նա երևաց, պատուաւոր պահնորդախումբն իջեցրեց դրօշակը և երաժշտախումբը նուագեց ազգային հիմնը. Երբ գնացքը կանգ առաւ, լսուեցան «ուռա» բարձրագոչ աղաղակներ. Պրինց Ֆերդինանդը դուրս եկաւ վագոնից ժպտալով. Ստոիլովը—նրա հետ էր. Կրկին անգամ «ուռա» գոչեցին. Այն ժամանակ, երբ պրինցը համբուրում էր Դրիդորիյ միտրապոլիտի ձեռքը, վերջինս ասաց նրան. «Կիմմենա միտրապոլիտը խնդրում է նեբէք, որ ինքը բացակայ է. նա հիւանդ է զգում իրեն». «Դուք էք եկեղեցու գլուխը,—պատասխանեց պրինցը,—և ձեզանից լաւ ոչ ոք չի կարող նրա ներկայացուցիչը լինել». Այնուհետև պրինցը դիմեց զինուորական մինիստր Պետրովին, գրկեց նրան և համբուրեց, որ մեծ ցնծութիւն պատճառեց ժողովրդին. Դրանից յետոյ, պրինցը ողջունեց միւս մինիստրներին. Քազաքագլուխը, դր. Մոլով, իր կարճ ճառի մէջ ասաց, թէ պրինցի բացակայութեան ժամանակ այնպիսի անցքեր պատահեցան, որոնք օտարերկրացիներին առիթ տուին վիրաւորելու պրինցին էլ, Բուլղարիային էլ. Նա ասաց, թէ ժողովրդի պրինցին ցոյց տուած ընդունելութիւնն ապացոյց է, որ նա, ժողովուրդն ամուր ընդգրկած է գահը. Պրինցն իւր պատասխանի մէջ նոյնպէս յիշեց օտարերկրեայ մամուլի յարձակումների և այն ընդունելութեան մասին, որպիսին ինքը մի պատասխանի բան է համարում. Ի վերջոյ նա ասաց, թէ գտնուելով Սոֆիայում, բուլղարացիների մէջ, ինքն ուրիշ ոչինչ չի զգում, քան եթէ միայն երջանկութիւն. «Ուռա մեր իշխանին» բացականչեց Պետերբուրգ գնացած պատգամաւորներից ամենից աւագը Մինցևիչ.

Այնուհետև, ինչպէս հաւատացնում են աւստրիական լրագրները, պրինցը ժողովրդի ցնծագին աղաղակների և երաժշտութեան ձայների ուղեկցութեամբ գնաց պալատ, որտեղից յետոյ նայում էր, թէ ինչպէս իւր առաջ տողանցում-ներ էր կատարում զօրքը. Այս ժամանակ էլ պրինցն ազմկալի ցոյցերի առարկայ դարձաւ.

Առհասարակ, Վիննայի թերթերի ասելով, պրինց Ֆերդինանդի ճանապարհորդութիւնը մի յաղթական դնացք էր. Յարիբրոդում նրան ցնծագին ընդունելութիւն ցոյց տուին. Միւս կայարաններում հաւաքուած էին չբջակայ բնակիչները, որոնք ազմկալի ընդունելութիւն էին ցոյց տալիս նրան. Սերբիայում նրան մեծ պատիւներ են տուել.

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոմէդիա Հէրցը—Հոպսէբ.—«Pall Mall Gazette»-ը հրատարակել է իւր աշխատակիցներից մէկի խօսակցութիւնը, որ նա ունեցել է Կորնելիոս Հէրցի հետ. Պանամայի հերոսն ասել է.

«Ձեզ յայտնի է, որ հեռագրական այժմեան գործիքները չեն կարող մի բոպէում քան բաւից աւել խփել. Իսկ մի գործիք, որ ես եմ հնարել, կարող է մի բոպէում խփել աւելի քան հարիւր հազար (?!) բառ. Այս բանն անկարելի, առասպելական է երևում, բայց և այնպէս այս այսպէս է. Իմ սիստեմը հենց վաղն է եթէ կարելի է գործադրել հեռագրական այժմեան բոլոր գործիքների վրայ. Ես սպասում եմ արտօնութիւն ստանալու, և այն ժամանակ աշխարհը կլմանայ իմ գտած գործիքի մասին. Իմ տրած փորձերին մասնակցել է Էդիսոնը և ուրիշ վաթսուն հոգի էլէքտրոտեխնիկներ. Իմ հնարած գործիքն ահագին յեղափոխութիւն կը ձգի միջազգային հաղորդակցութեան մէջ. Ամենից առաջ իմ սիստեմը բաւական կէժանացնէ հեռագրից օգտուելը. իրաքանչիւր հինգ բառ կարժենայ հինգ սանտիմ. Հեռագրի արագութիւնն ու էժանութիւնը միջոց կըտայ, որ աշխարհս բոլոր լրագիրներն իրենց էջերը լցնեն հեռագրական մանրամասն տեղեկութիւններով. Աշխարհիս բոլոր անկիւններում կատարուող անցքերն միաժամանակ յայտնի կըլինին ամեն տեղ. Իմ նախկին հնարած գործիքները պէտք է համոզեն ձեզ, որ ես ճիշտ եմ ասում. Իմ անունը յայտնի է գիտնական աշխարհին. իմ հեռախօսը մինչև օրս էլ գործում է Ֆրանսիայի և Բելգիայի միջև».

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԴ, 10 օգոստ.—Թագաւոր Կայսրը և Թագուհի Կայսրուհին օգոստոսի 9-ին բարեհաճեցին լինել «Կրասնոյէ Սելո».

«Նովոստի»-ն հաղորդում է, որ ճանապարհների հաղորդակցութեան և ֆինանսների մինիստրութիւնները մի քանի պայմաններ են կապել արտասահմանեան չոգենաւային ընկերութիւնների հետ՝ գերմանական և անգլիական նաւահանգիստներից մինչև Բալտիկեան նաւահանգիստները առանձին գծեր անցկացնելու համար.

ԵԱԼՏԱ.—Բուխարայի էմիրը մեկնեց Վլադիկաւկազ.

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԽՆԴՐՈՒՄ Է Նրանցից, որոնց վրայ ՆերկայՆ և անցեալ տարիներից ապառիկներ են մնում կամ որոնց մասն «Նոր-Դար»-ին հասանելի գոյացներ են գտնուում—բարեհաճեն վերջապէս ուղարկելու իրեն.

Վարչութիւնը «Նոր-Դար»-ի վրայ ստոյգէ ծախքեր անելով և բոլոր թերթերից աւելի շատ հոգալով լոյս հանելով իրաւունք ունի ապահովու, որ թերթի պարտականներն իրենց պարտաւորութիւնը չեն զլանալ կատարելու.

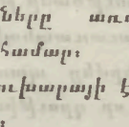

Ընդհատ. երկաթուղի

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաթում դուրս է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 30 ր. և Բաթում հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 45 ր.

Պոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաթում դուրս է գնում երեկոյեան ժ. 6-ին 50 ր. և Բաթում հասնում է առաւօտեան ժ. 8-ին 15 ր.

Մարդատար գնացքը Բաթումից Թիֆլիս դուրս է գալիս առաւօտեան ժ. 9-ին 40 ր. և Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 55 ր.

Պոստային գնացքը Բաթումից Թիֆլիս դուրս է գնում դիշերուայ ժ. 11-ին 20 ր. Թիֆլիս է հասնում կիրակուայ ժ. 12-ին 25 ր.

Պոստային գնացքը Բաղուից Թիֆլիս դուրս է գալիս դիշերուայ ժ. 11-ին 5 ր. և Թիֆլիս է հասնում կիրակուայ ժ. 5-ին 50 ր.

Ալեքանքա-մարդատար գնացքը Թիֆլիս-Գանձակ դուրս է գնում երեկոյեան 7 ժ. 27 ր., հասնում Գանձակ առաւօտեան 7 ժ. 40 րոպէին.

Ալեքանքա-մարդատար գնացքը Գանձակից Թիֆլիս դուրս է գալիս երեկոյեան 6 ժամին, հասնում է Թիֆլիս առաւօտուայ 7 ժ. 35 րոպէին.

Ժամանակաւոր մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բորժոմ դուրս է գնում կիրակուայ 3 ժամին և հասնում է Բորժոմ երեկոյեան 8 ժամին և 35 ր.

Ժամանակաւոր մարդատար գնացքը Բորժոմից Թիֆլիս դուրս է գալիս դիշերուայ 1 ժ. և 25 ր. Թիֆլիս հասնում է առաւօտեան 8 ժամին և 15 րոպէին.

Ժամանակաւոր մարդատար գնացքը Միխայլովից Սուրամ դուրս է գալիս երեկոյեան 7 ժ. և 30 ր.

Պոստ. երթ. Ուազմա-վլադիական ճանապարհով

—

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը ուղեորւում է առաւօտեան 8 ժամին, դիշերում է Մլէթի կայարանում, Վլադիկաւկազ է հասնում հետեւեալ օրը ժամը 7 ից մինչև 8-ը երեկոյեան.

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղեորւում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց դիշերելու տեղ է հասնում Վլադիկաւկազ հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան.

Վլադիկաւկազից՝ հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը ուղեորւում է առաւօտուայ ժամը 8 ին, դիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան.

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղեորւում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց դիշերելու հասնում է Թիֆլիս հետեւեալ օրը ժամի 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

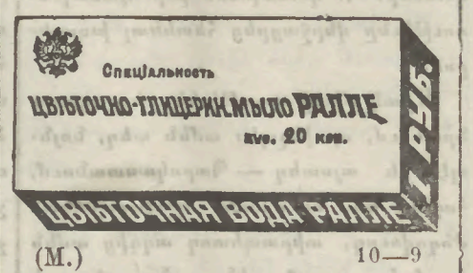

(М.) 10—9

ԴԷՄՓՐ ԵՒ ԿԱՇԻՆ ՓԱՓԿԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

(М.) 24 - 23

Թանդոյեան օրիորդաց ս. Նուշանիկեան երկդասեան ուսումնարանի վարչութիւնը յայտնում է ի գիտութիւն Հայ Հասարակութեան, որ նորեկ աշակերտուհիների ընդունելութիւնը սկսւում է սեպտեմբերի 1-ից: Նորեկները պիտի անպատճառ ներկայացնեն ծաղկի և ծննդեան վկայականները: Այլ և պարտք է համարում յայտնել, որ ձրիավարժների թիւը լրացած է և երկրորդ, երրորդ քաժանմունքները նոր ոչ ոք չի ընդունուիլ:

(579) 5—2

ԹԻՓԼԻՍԻ ՍՈՒՐԲ ԳԱՅԻԱՆԵԱՆ Հայ-օրիորդաց երկդասեան դպրոցի Վարչութիւնը յայտնում է ի գիտութիւն Հայ Հասարակութեան, որ նորեկ աշակերտուհիների ընդունելութիւնը կլսկսուի օգոստոս 25-ից:

(676) 4—4.

BATEAUX a VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET Cie

ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԻԻՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

„Ն. ՊԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր և ուղիղ երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷՅԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՄԱՐՍԷՅԼ, երկու չաթաթը մի անգամ:

Բաթումից Մարսէյլ գնալիս մտնում է Տրապիզոն, Սամսոն և Պոլիս քաղաքները:

Բաթումից դուրս է գալիս չորեքշաբթի, 23օգոստոսի (4 սեպտ.) Աբմենի չոդենաւը, նաւապետ՝ Տիբալը:

Բաթումից Պարիզ հաղորդակցութեան ոսմոսկները սովորական փիջումն ունեն, Ապրանք յանձնելու կամ ճանապարհորդութեան վերաբերեալ տեղեկութիւնները ստանալու համար դիմել

Բաթումում—պ. ՎԻԿՏՈՐ ԴԱՐՆՈՅԻՆ, Նաւերեժնայա:
Թիֆլիսում—պ. ԲԱՐԵՍԵՆԴԱՆԵԱՆԻՆ, Սիօնի փողոց, քարվանս. Դեղագ.
Բագուում—պ. Սամուէլ Դիլդարեանին, Կոլիւբակինսկայա հրապարակ:
Ն ովոռոսիյսկում—պ. ԼՈՒԻ ԻՆՆՈՅԻՆ.

(356) 20—10

ԱՒԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար
ՏԱՄՆԵԻԶՈՐՍԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողներն ստանում են ատեստատներ:

Աւանդելի առարկաները սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն համրիչի վրայ, 5) Առևտրական Թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնագրութիւն և 7) Դեղագրութիւն, (վատ ձեռքի —почерк—ուղղելը):

Ուսումն սկսւելու է սեպտեմբերի 15-ից: Ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 1 ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը և երեկոյեան 4 ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում Սոլոլակում, Սվէչքանդր Փրիգոնովի տանը, № 9, Սերգիևսկայա և Նագորնայա փողոցների անկիւնում: Ծրագիրն ու կանոնները կարելի է ստանալ ԶՐԻՄՊԷՍ եղբ. Ծովհաննովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիները դիմում են կուրսերի հիմնողին.—въ Тифлисѣ, С. П. Мануэльянцу.

(668) 25—11.

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ԵԱԿՈՐ“

Բարձրագոյն հաստատուած 1872 թուին:
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ 2.500.000 ր.
Բոլոր պահեստի գումարներից

ԿՐԿՆԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ամեն տեսակ շարժական եւ անշարժ կայքերի.

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏՆԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ծովային, գետային եւ ցամաքային այլ եւ ապահովագրութիւն նաւերի

ԿԵՆԴՐԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

առանձնապէս ձեռնտու պայմաններով եւ արտօնութիւններով
ի դէպ աշխատանքի անընդունակ դառնալուն:

Օրինակ.—30 տարեկան անձն ապահովագրում է 10,000 ր. դրամագլխի, որ պիտի հատուցի իւր մահից յետոյ, երբ էլ մահը վրայ հասնելու լինի. Այդպիսի ապահովագրութեան համար նա պէտք է իւրաքանչիւր 4 ամսում վճարէ 78 ր., եթէ ցանկանում է արտօնութիւններ ունենալ աշխատանքի անընդունակ դառնալու դիպուածում. Այս ապահովագրութիւնն իրական ապահովութիւն է այն անձերի ընտանիքների համար, որոնք միջոցներ են ձեռք բերում անձնական աշխատանքով, որովհետև ապահովագրուած անձի աշխատանքի անընդունակ դարձած դիպուածում տրուող դրամագլուխը ապրուստի միջոցների համար նեցուկ է:

Ապահովագրութեան համար յայտարարութիւններն ընդունւում և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդւում են Ընկերութեան Դլխաւոր Վարչութեան մէջ Մոսկուայում, Ընկ. Կոլկասի Վարչութեան մէջ՝ Թիֆլիսում (Վելեամինովկայա փ. տ. № 2) և գործակալութիւնների մէջ՝ Կայսրութեան բոլոր քաղաքներում.

Հասարակութեան յարմարութեան համար ապահովագրութիւնների ընդունելութիւնը բացուած է Կուվիայում, 3-րդ հաշտարար դատարանի կողքին, տ. Ալեքեանի, Փեօդոր Ալէքսանդրովիչ Իվանովի բնակարանում.

(336) 100—47

Тифлисъ Дсв. Цензурою 10-го Августа 1895 г. Տպարան Ա. Մելիք-Շահնազարեանցի. Типогр. А. О. Меликъ-Шахназаріанца Воронц. Набережн. Церковный домъ